

21.4.2021

Deficit 2020: Pandémia zvýraznila nevhodnosť procyklickej rozpočtovej politiky

Deficit verejnej správy dosiahol v roku 2020 úroveň **6,16 % HDP**. Pôvodne schválený rozpočet počítal s deficitom 0,49 % HDP.

Za prudkým nárastom deficitu bola predovšetkým pandémia, ktorá znížila výkonnosť ekonomiky a príjmy verejnej správy a vyžiadala si nákladné protipandemické výdavky v zdravotníctve, sociálnej politike a na podporu ekonomiky. **Celkový negatívny vplyv pandémie** na saldo verejnej správy dosiahol úroveň **3,9 % HDP**.

Pandémia však nebola jediným dôvodom vysokého deficitu. Ďalším bola predkrízová hospodárska politika. Tá by mohla vyústiť do deficitu **až na úrovni 2,5% HDP a teda blízko Maastrichtského kritéria 3% HDP**. Odchýlka od cieľa pôvodného rozpočtu vo výške 2,0 % HDP by tak bola najvyššia od krízového roku 2009. Potvrdili sa tak riziká rozpočtu, ktoré RRZ už začiatkom roka 2020 identifikovala v rozpočtovom semafore. Hospodárska politika po voľbách mierne znížila tento „nepandemický“ deficit na úroveň **2,3% HDP**.

Verejné financie vstupovali do krízy s výrazným štrukturálnym deficitom, a to napriek dostatočnému priestoru a oficiálnym cieľom dosiahnuť vyrovnané hospodárenie v predchádzajúcich rokoch, teda v časoch nezamestnanosti blížiacej sa historickým minimám.

Pandemická situácia tak ešte viac zvýraznila nevhodnosť procyklickej rozpočtovej politiky pred krízou, ktorá dlhodobo charakterizovala vývoj slovenských verejných financií. Takáto politika prirodzene znížila manévrovací priestor v tejto kríze, kedy bolo nutné zavádzať mimoriadne opatrenia v sociálnej oblasti a na podporu a ochranu ekonomiky.

Hrubý dlh dosiahol koncom minulého roka úroveň 60,6 % HDP, čo je v rámci verejných financií Slovenska historicky najvyššia úroveň dlhu. Medziročný nárast hrubého dlhu o 12,3 p.b. HDP zároveň znamená, že **prišlo k prekročeniu najvyššieho sankčného pásma dlhovej brzdy stanoveného pre rok 2020 na úrovni 57 % HDP**. V súčasnosti plynie 24 mesačná výnimka (do konca apríla 2022) z uplatnenia prísnejších sankcií dlhovej brzdy z dôvodu schválenia programového vyhlásenia a vyslovenia dôvery vláde.

Na raste hrubého dlhu sa však výrazne podieľal aj nárast hotovostnej rezervy. **Z hľadiska posúdenia vývoja dlhu je preto vhodnejšie sledovať vývoj čistého dlhu**, ktorý narástol o miernejších 7 p.b. na úroveň **50,6 % HDP**.

Vývoj základných ukazovateľov hospodárenia verejných financií v roku 2020 (v % HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo hospodárenia VS	-2,7	-2,6	-1,0	-1,0	-1,3	-6,2
Štrukturálne saldo(*)	-2,5	-2,4	-1,6	-2,0	-2,3	-3,4
Hrubý dlh verejnej správy	51,9	52,4	51,5	49,6	48,2	60,6
Čistý dlh verejnej správy (odhad RRZ)	47,5	47,1	45,7	43,3	43,6	50,6

(*) Štrukturálne saldo lepšie vyjadruje vplyv na dlhodobé zdravie verejných financií, nakoľko neobsahuje dočasné a jednorazové vplyvy.